

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Yargılama süreçlerini uzatan sorunların tespit edilmesi, tutukluluk sürelerinin uzamasının önlenmesi ve “yargılamanın makul sürede bitirilmesi” ilkesine yönelik alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasamızın 98’inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince meclis araştırması açılması için gereğini saygılarımızla arz ederiz.

①

Veli AĞBABA
CHP Malatya Milletvekili

②

Koal. Grubu için
STAGB-CHP

GEREKÇE:

Makul sürede yargılama, sağlıklı ve adaletli bir yargı düzeninin özüdür. Adil yargılama hakkının en önemli unsurlarından biri de yargılamanın makul sürede bitirilmesidir. Tutukluluk sürelerinin uzunluğu, yargılama sürecinde Adli Tıp Kurumundan raporların gecikmesi, iddianamelerin hazırlanması ve yargılamanın neticelenmesi süreçlerinin son derece uzun olması ülkemizde büyük bir hukuksal ve toplumsal sorun haline gelmiştir.

Tutuklama gibi kişi özgürlüğünü doğrudan ilgilendiren ve son derece ağır bir tedbir uygulaması için bir takım somut ölçütler belirlenmesi gerektiği açıktır. Mevcut yasal düzenleme bu konuda son derece eksiktir. Kararlara kaçma şüphesi, delillerin karartılması gibi nedenler sıralanırken bunların somut gerekçeleri ortaya konulmamaktadır.

Hangi mahkemeden ya da hangi suçla ilgili olursa olsun bugün ülkemizdeki bütün tutuklama kararlarının gerekçesi, “...*üzerine atılı suçun vasfı ve mahiyeti, mevcut delil durumu, kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların bulunması, diğer tedbirlerin yetersiz kalacağı, tutuklamadan beklenen amacın adli kontrol hükümleri ile sağlanamayacak olması nedeniyle tutuklanmasına...*” şeklindedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ve evrensel hukuk ilkeleri bu şablon tutuklama gerekçesini gerçek bir gerekçe olarak kabul etmemektedir. Bu gerekçelerin her biri tek tek gerekçelendirmeye muhtaç durumdadır.

Yasal olarak, CMK 100. maddede sayılan ve katalog suçlar olarak ifade edilen suçların varlığı halinde bir tutuklama nedeninin var sayılabilir olması, uygulamada katalog suçlardan biriyle ilgili yürütülen bir soruşturmada tutukluluğu istisna değil adeta kural gibi uygulanır kılmalıdır.

Tutuklama kararı hukuki niteliği itibarıyla sorgulama ve yargılama süreçlerinde kural değil istisnai olarak uygulanması gereken bir tedbirdir. Ancak ülkemizde tutuklu yargılanmak “istisnai bir tedbir” olmaktan uzaklaşmış adeta bir kural haline getirilmiştir. Nitekim ülkemiz cezaevlerinde yatanların büyük çoğunluğu hükümlülerden değil tutuklulardan oluşmaktadır. Tutuklu kişi hukuken halen masum olan kişidir. Ancak mevcut uygulama ile tutukluluk süreleri yıllarca devam edebilmekte adeta cezaya dönüştürülmektedir.

Bunun yanında zaman zaman basına yansıdığı üzere devam eden yargılamalarda başta Adli Tıp Kurumu olmak üzere çeşitli raporların mahkemelere sunulması ve delillerin toplanması süreci aylarca hatta bazen yıllarca zaman almaktadır. Basının ilgisini celbeden davalarda bu gecikmeler çeşitli şekillerde gündeme gelebilmekte ancak çoğu kez tutukluluğun uzamasına veya davanın neticelenmesine yıllarca engel olan bu durum binlerce kişiyi mağdur etmeye devam etmektedir.

Birçok yargı çevresinde ve mahkemede duruşmalar üç-dört aya varan sürelerle ertelenmekte, bazı mahkemelerde bir yıl içerisinde en fazla üç-dört celse duruşma yapılabilmektedir. Temyiz edilerek Yargıtay'a gönderilen dosyalar yıllarca tozlu raflarda ve torbalarda gönderileceği ilgili daireyi beklemekte, kararların kesinleşmesi yılları almaktadır.

Türkiye'nin de tabii olduğu veya tarafı olduğu uluslararası sözleşmeler bu durumu düzenlemekte, Türkiye bu nedenle birçok kez mahkûm edilmekte ve yüksek tazminatlar ödemektedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6/1bendinde: ***"Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir"*** hükmü yer almaktadır.

Yine Avrupa Birliği temel haklar bildirgesinin 47. maddesinin 2. bendinde ***"Herkes, daha önceden yasa ile tesis edilmiş bağımsız ve tarafsız bir mahkemede makul bir süre içinde yapılacak adil ve kamuya açık bir duruşma yapılması hakkına sahiptir"*** denilmektedir.

Geciken adalet, adalet değildir. Tutukluluk sürelerinin uzaması ve yargılamaların makul sürede bitirilmemesi nedeniyle ülkemizde binlerce kişi ya cezaevlerinde ya mahkeme koridorlarında belirsizlik içinde beklemektedir.

Yukarıda belirtilen sebeplerle Yargılama süreçlerini uzatan sorunların tespit edilmesi, tutukluluk sürelerinin uzamasının önlenmesi ve yargılamanın makul sürede bitirilmesi amacıyla Anayasamızın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince meclis araştırması açılması için gereğini saygılarımızla arz ederiz.

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Ömer ³ ALKAN	muğla	
Tunç ⁴ DİBEK	Kırklareli	
Hamik ⁵ HARUTYAN	Trabzon	
İlhan ⁶ DEMİRÖZ	BURSA	
FAİK ⁷ TUNAY	İSTANBUL	
Bilal ⁸ TUNÇ	Aydın	
M. Serdar ⁹ SEYDAN	Görsüktepe	
SARU ¹⁰ ÖZ	NAZİT	
Erdal ¹¹ AKİNGER	İzmir	
R. Kerim ¹² ÖZKAN	BURSA	
Ali ¹³ SARIBAS	Görsüktepe	
Hüseyin ¹⁴ GÜNEŞ	Kocaeli	
Mahmut ¹⁵ TANAL	İstanbul	
Ali ¹⁶ ÖZGÜMÜŞ	İstanbul	
İhsan ¹⁷ KALKARAN	Samsun	
Aylin ¹⁸ NAZLIHAN	ANKARA	
Gürhan ¹⁹ ACAR	Antalya	
Dr. Muharrem ²⁰ İSİK	Erzurum	
Ahmet ²¹ TÖRTAŞ	AFYONKARAHİSAR	
Ayşe ²² NURAY	BALIKESİR	
Haluk ²³ EYİBOĞAN	İstanbul	
Mehmet Ali ²⁴ EYİBOĞAN	Hatay	
Sedef ²⁵ KÜÇÜK	İstanbul	

Sedef ²⁵ KÜÇÜK İstanbul